

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ
Hevesy György Országos Kémiaverseny, döntő, 8. évfolyam, 2016. május 28.

1. feladat

1. E   2. B   3. A   4. A   5. A   6. D   7. B   8. C   9. D   10. B   10 × 2 pont: **20 pont**

2. feladat

- A) a) Hidrogén-klorid (sósav) és bármelyik karbonát vagy hidrogén-karbonát választása (1)
 Pl. $2 \text{HCl} + \text{Na}_2\text{CO}_3 = 2 \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$
 (vagy: $\text{HCl} + \text{NaHCO}_3 = \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$,
 $\text{HCl} + \text{NH}_4\text{HCO}_3 = \text{NH}_4\text{Cl} + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$) (2)   3 pont
- b) Kalcium-hidroxid és bármelyik karbonát vagy hidrogén-karbonát választása (1)
 Pl. $\text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{Na}_2\text{CO}_3 = \text{CaCO}_3 + 2 \text{NaOH}$
 (vagy pl. $\text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{NaHCO}_3 = \text{CaCO}_3 + \text{NaOH} + \text{H}_2\text{O}$
 vagy: $\text{Ca}(\text{OH})_2 + 2 \text{NaHCO}_3 = \text{CaCO}_3 + \text{Na}_2\text{CO}_3 + \text{H}_2\text{O}$) (2)   3 pont
- c) Nátrium-hidroxid vagy kalcium-hidroxid és bármelyik ammóniumsó választása (1)
 Pl. $\text{NaOH} + \text{NH}_4\text{NO}_3 = \text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O} + \text{NaNO}_3$
 (vagy pl. $\text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{NH}_4\text{HCO}_3 = \text{CaCO}_3 + \text{NH}_3 + 2 \text{H}_2\text{O}$) (2)
 Kalcium-hidroxid- és ammónium-hidrogén-karbonát-oldatot kell összekeverni. (1)   4 pont
- d) Hidrogén-klorid (sósav) és hipó (1)
 Cl_2 (1)   2 pont
- e) nátrium-hidroxid vagy kalcium-hidroxid és hidrogén-klorid (sósav) (1)
 Pl. $\text{NaOH} + \text{HCl} = \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$
 (vagy $\text{Ca}(\text{OH})_2 + 2 \text{HCl} = \text{CaCl}_2 + 2 \text{H}_2\text{O}$) (1)   2 pont
- B) Sütés (hevítés) közben gázokra bomlanak (és felfújják a tésztát). (1)
 Pl. $\text{NH}_4\text{HCO}_3 = \text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$
 (vagy: $2 \text{NaHCO}_3 = \text{Na}_2\text{CO}_3 + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$) (1)   2 pont
- C) A szóda vizes oldata lúgos kémhatású. 1 pont
- D) A vízkőoldás. 1 pont
- 18 pont**

3. feladat

- a) Ca   b) Fe   c) H_2 3×1 pont: 3 pont
- d) $\text{Ca} + 2 \text{H}_2\text{O} = \text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{H}_2$ 1 pont
- e) $\text{Fe} + 2 \text{HCl} = \text{FeCl}_2 + \text{H}_2$ 1 pont
- f) $\text{FeCl}_2 + 2 \text{NaOH} = \text{Fe}(\text{OH})_2 + 2 \text{NaCl}$ 1 pont
- g) $2 \text{Fe}(\text{OH})_2 + \text{H}_2\text{O}_2 = 2 \text{Fe}(\text{OH})_3$
 (1 pont a helyes képletekért, 1 pont a rendezésért) 2 pont
- h) Cu   i) NO_2 2×1 pont: 2 pont
- j) Cu   H   Fe   Ca
 (Cu H Ca Fe 2 pont; Ca Fe H Cu 1 pont; minden más sorrend 0 pont) 3 pont
 (Csak a feladatban választott elemek sorrendje pontozandó!) **13 pont**

4. feladat

- a) A három COOH csoport hidrogénatomjának bekarikázása 1 pont
- b) $\text{Ca}_3(\text{C}_6\text{H}_5\text{O}_7)_2$ 1 pont
- c) CaSO_4 , kalcium-szulfát 2×1 pont: 2 pont
- d) $2 \text{C}_6\text{H}_8\text{O}_7 + 3 \text{Ca}(\text{OH})_2 = \text{Ca}_3(\text{C}_6\text{H}_5\text{O}_7)_2 + 6 \text{H}_2\text{O}$ (2)
 $\text{Ca}_3(\text{C}_6\text{H}_5\text{O}_7)_2 + 3 \text{H}_2\text{SO}_4 = 3 \text{CaSO}_4 + 2 \text{C}_6\text{H}_8\text{O}_7$ (2) 4 pont
- e) $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11} + 3 \text{O}_2 = 2 \text{C}_6\text{H}_8\text{O}_7 + 3 \text{H}_2\text{O}$ 2 pont
 (A fenti mindhárom egyenletben: 1 pont a helyes képletekért, 1 pont a rendezésért)
- f) $\text{FeC}_6\text{H}_6\text{O}_7$ a vasion töltése: +2
 $\text{Mn}_3(\text{C}_6\text{H}_5\text{O}_7)_2$ a mangánion töltése: +2
 $\text{FeNa}_6(\text{C}_6\text{H}_5\text{O}_7)_3$ a vasion töltése: +3 a nátriumion töltése: +1
 $\text{AgC}_6\text{H}_7\text{O}_7$ az ezüstion töltése: +1 5×1 pont: 5 pont
- 15 pont**

5. feladat

Az ötvegyértékű oxid képlete: X_2O_5 (1)

44,0 g oxigén: $44,0 \text{ g} / 16 \text{ g/mol} = 2,75 \text{ mol}$ (1)

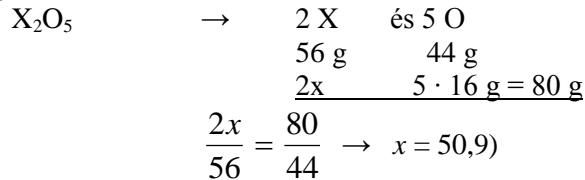
Az ismeretlen elem anyagmennyisége: $\frac{2,75 \text{ mol}}{5} \cdot 2 = 1,1 \text{ mol}$ (1)

Az ismeretlen elem moláris tömege: $M = (100 \text{ g} - 44 \text{ g}) / 1,1 \text{ mol} = 50,9 \text{ g/mol}$ (1)

Ez az elem a **vanádium (V)**, /a vegyület képlete V_2O_5 . (1)

5 pont

(Másfajta levezetés:

A másik vegyület 100 grammja:

18,87 g Na-t, 39,38 g O-t és $(100 - 18,87 - 39,38 =)$ 41,75 g V-t tartalmaz. (1)

18,87 g Na: $18,87 \text{ g} / 23 \text{ g/mol} = 0,820 \text{ mol}$

39,38 g O: $39,38 \text{ g} / 16 \text{ g/mol} = 2,4613 \text{ mol}$

41,75 g V: $41,75 \text{ g} / 50,9 \text{ g/mol} = 0,820 \text{ mol}$ (3)

$n(\text{Na}) : n(\text{V}) : n(\text{O}) = 0,820 \text{ mol} : 0,820 \text{ mol} : 2,4613 \text{ mol} = 1 : 1 : 3$ (2)

A képlet: **NaVO₃** (vagy pl. NaO₃V) (1)

7 pont

12 pont**6. feladat**

a) A

1 pont

b) hamis igaz hamis igaz igaz igaz igaz hamis igaz

9×1 pont:

9 pont

10 pont**7. feladat**

$KOH + HCl = KCl + H_2O$ (vagy az egyenlet arányainak használata) (1)

A 20 °C-on telített oldat: $34 \text{ g} / 134 \text{ g} = 0,2537$, azaz 25,37 tömeg%-os. (1)

A keletkező oldat tömege $165 \text{ g} + 200 \text{ g} - 10 \text{ g} = 355 \text{ g}$ (2*)

Ebben volt: $355 \text{ g} \cdot 0,2537 = 90,1 \text{ g KCl}$ (1*)

Összesen pedig $90,1 \text{ g} + 10 \text{ g} = 100,1 \text{ g KCl}$ keletkezett (1*)

(*Ha a keletkező oldat tömegének számításánál elvi hibát követett el /pl. nem

vonta le a kristály tömegét/, akkor a fenti 4 pont nem jár, de a hibás eredménnyel a további számítások maximális pontszámot érnek.)

100,1 g KCl: $100,1 / 74,6 \text{ mol} = 1,342 \text{ mol}$

Az egyenlet alapján 1,342 mol KOH és 1,342 mol HCl reagált,

a KOH tömege: $1,342 \text{ mol} \cdot 56,1 \text{ g/mol} = 75,3 \text{ g}$

a HCl tömege: $1,342 \text{ mol} \cdot 36,5 \text{ g/mol} = 49,0 \text{ g}$ (4)

A **KOH-oldat**: $75,3 \text{ g} / 165 \text{ g} = 0,456 \rightarrow$ **45,6 tömegszázalékos** (1)

A **sósav**: $49,0 \text{ g} / 200 \text{ g} = 0,245 \rightarrow$ **24,5 tömegszázalékos** (1)

12 pont